

Beste mensen, Zie hier mijn reactie op de stikstofwet verzocht op:
<https://www.internetconsultatie.nl/stikstof/reageren>

De voorgestelde maatregelen zijn goed bedoeld, maar naast te mager en te laat, is deze aanpak vooral niet fundamenteel genoeg. Het is niet de broodnodige systeemwijziging die de huidige multicrisis vereist.

Wat we nodig hebben is niet het verkleinen van onze negatieve voetafdruk maar het omklappen ervan naar een positieve. Een regeneratieve beweging dus, levensbevorderend handelen. En niet een beetje minder degeneratief/levensbelastend/biodiversiteitonderdrukkend/vervuilend.

In de landbouw zie ik ontwikkelingen die een goede kant op gaan, die kunnen echter nog een hoop meer steun gebruiken vanuit regelgeving zodat de stikstofcrisis en tegelijkertijd andere als de biodiversiteits- en klimaatcrisis het hoofd kan worden geboden.

Regelgeving staat immers nu vaak in de weg van levensbevorderend handelen. Er zijn allemaal belemmeringen die het bijvoorbeeld lastig maken om er een gemengd bedrijf op na te houden. En zelfs polyculturen van planten passen slecht in het systeem momenteel. De meest regeneratieve allerduurzaamste tuinders die ik uit hoofde van mijn werk ken, breken zich het hoofd bijvoorbeeld over de formulieren waarin ze in moeten vullen welk gewas op welk perceel staat. Als je bijvoorbeeld tientallen soorten op een halve hectare teelt, vaste planten en eenjarige groentes mengt en je mag er geen kipjes o.i.d. bij houden in je polycultuur dan gaat dat duurzaamheid fundamenteel tegen.

Het systeem stuurt enorm op monoculturen, het schoolvoorbeeld van levensbelastendheid, en zolang dat niet verandert gaat het niet goed komen.

Ik zie de laatste tijd veelbelovende initiatieven, ook al in regelgeving! Bijvoorbeeld op het gebied van voedselbossen, een zeer hoopvol teken in mijn ogen. Wat slechts een decennium geleden nog ondenkbaar was, wordt nu opgepikt. Een groot nadeel is dat er in de huidige regelgevingsdefinitie van een voedselbos nog steeds een scheiding wordt aangebracht tussen planten- en dierenteelt. Het moet puur om teelt van plantaardigheden gaan, terwijl de essentie van de omslag van degeneratief naar regeneratief zit in zo volledig mogelijke ecosystemen creëren, die bestaan uit massa's verbindingen tussen planten en dieren.

Nu kun je het uiteraard vanuit de afgescheidenheid van het verlichtingsdenken benaderen. Dan mogen er wel dieren in een voedselbos maar enkel "wilde", en dan kweken we elders wel vee.

Of de tegenwoordig populaire helemaal dierloze varianten van de grootindustrie die zich uitdrukt in monoculturen van planten, met een enorme negatieve voetafdruk aan kunstmest gebruik, bestrijdingsmiddelen en landbeslag enz. Met alle negatieve gevolgen voor de natuurlijke stikstofcyclus in de bodem van dien. Om dan met ingewikkelde berekeningen elders minder uit te stoten, is niet de manier om gezonde leef- en voedselsystemen te creëren. Zoiets blijft hooguit een kleine pleister op een enorm gapende wond. Daarin schuilt het risico de problematiek juist te verergeren. Want ecosystemen die langzaam en grondig worden gesloopt (door bijvoorbeeld monoculturen) weer te herstellen is veel moeilijker, dan het herstel van ecosystemen die een klap hebben gekregen door natuurlijke milieu-dynamiek (een natuurramp bijvoorbeeld). Het

voorgestelde beleid van een beetje minder schadelijk komt in (ecologische) realiteit helaas neer op het langzaam en grondig slopen van de ecosystemen waarvan wij een onderdeel zijn.

De afgescheidenheid tussen “natuur” en landbouw is niet meer van deze tijd. Het herenigen hiervan biedt enorme kansen om de omslag van degeneratief naar regeneratief te maken, en daarmee naast de stikstofcrisis nog een aantal daarmee samenhangende crises het hoofd te bieden. En daarmee zullen we het allemaal beter krijgen en geven we onze (klimaat)kinderen de kans op de door hen zeer terecht ge-eiste toekomst.

Vele vriendelijke groene groeten & veel succes gewenst met al het goede dat u doet!

Maranke Spoor

Docent permanente cultuur Stichting Permacultuuronderwijs / jurist

Meer informatie kunt u onder andere vinden in:

Herstellende landbouw

Agro-ecologie voor boeren, burgers en buitenlui

Door: Mark Shepard

Vertaling: Maranke Spoor en Lucas Brouns, Stichting Permacultuur Onderwijs 2e druk 2019: ISBN 978-90-6224-042-5 (1e druk 2014, ISBN: 978-90-6224-533-8) Uitgeverij: Jan van Arkel

Oorspronkelijke titel: Restoration agriculture: Real-world permaculture for farmers.

& Braiding Sweetgrass

Indigenous Wisdom, Scientific Knowledge and the Teachings of Plants

Door: Robin Wall Kimmerer

Beide auteurs zijn docent ecologie.

Posted by admin in Maranke's blog op www.permacultuuronderwijs.nl